

Predkladacia správa

Na základe ustanovenia čl. 12, ods. 4 a čl. 13 a v súlade s čl. 12 ods. 9 ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti má vláda pri prekročení stanovených dlhových pásiem povinnosť realizovať opatrenia na stabilizáciu a zníženie dlhu. Notifikovaný dlh 62,2 % HDP za rok 2021 je nad najvyšším sankčným pásmom 56 % HDP, čo zodpovedá uplatneniu najprísnejších sankcií dlhovej brzdy, to o. i. znamená, že vláda by mala na najbližší rozpočtový rok predložiť vyrovnaný rozpočet a požiadať o hlasovania o dôvere v NR SR. Súčasťou ústavného zákona 493/2011 je aj úniková klauzula, ktorá na 24 mesiacov po schválení programového vyhlásenia novej vlády (máj 2021) deaktivovala sankcie z troch najvyšších sankčných pásiem bez ohľadu na aktuálnu úroveň hrubého dlhu. Znenie zákona preto aktuálne napriek prekročeniu najvyšších sankčných pásiem dlhovej brzdy požaduje uplatnenie sankcií z druhého pásma – vláda na rokovanie NR SR predkladá návrh opatrení, ktorými navrhuje zabezpečiť zníženie dlhu a znížia sa platy členov vlády na úroveň ich platov v predchádzajúcom rozpočtovom roku. Súčasťou tohto procesu je materiál Zdôvodnenie výšky hrubého dlhu SR a návrh opatrení na jeho zníženie, ktorý na rokovanie vlády SR predkladá Ministerstvo financií SR.

Hrubý dlh SR vplyvom pandémie COVID-19 po prvýkrát presiahol hranicu 60 % HDP a naďalej ostáva v najvyššom sankčnom pásme dlhovej brzdy. Dlh verejnej správy narástol v minulom roku podľa Eurostatu na historicky najvyššiu úroveň 62,2 % HDP. Na rast zadĺženia vplývali predovšetkým nadpriemerné deficity hospodárenia verejnej správy v posledných dvoch rokoch, poznačené výdavkami na priamu pomoc v boji s pandemiou COVID-19 v celkovej výške približne 5 % HDP. Hrubý dlh v tomto období rástol aj v dôsledku zvyšovania likvidity verejnej správy, ktorá dosiahla takmer 12 % HDP, keďže ekonomická neistota vyvolávala potrebu predzásobenia sa hotovosťou.

Najmä vplyvom inflačného šoku bude dlh na horizonte rozpočtu dočasne stabilizovaný pod 60 % HDP aj bez dodatočných úsporných opatrení vlády. V roku 2022 sa dlh v pomere k HDP zníži o 3,6 p. b. a v nasledujúcom roku poklesne ešte o necelý percentuálny bod. Medziročný pokles dlhu v tomto a budúcom roku bude ťahaný predovšetkým vysokou očakávanou infláciou a rozpúšťaním naakumulovanej hotovostnej rezervy z posledných dvoch rokov, ktorých vplyv najmä ku koncu horizontu vykompenzujú očakávané deficity verejnej správy. Do roku 2025 vplyv inflácie zvoľní, pomerové znižovanie dlhu k HDP bude však podporovať rast ekonomiky a využívanie hotovosti verejnej správy na úkor nových emisií dlhopisov. Hrubý dlh sa v základnom scenári do roku 2025 už výrazne nezníži, no mal by sa však stabilizovať pod 59 % HDP.

Ďalší pokles dlhu najmä za horizontom budúceho roka nebude možný bez aktívnej konsolidácie, ktorej zahájenie si vyžadujú domáce, ale aj európske fiškálne pravidlá. Napriek dočasným protikrizovým opatreniam v celkovom objeme 3,5 mld. eur sa vláda v rozpočte na roky 2023 až 2025 prihlásila k fiškálnym cieľom znižovania deficitu hospodárenia pod 3 % HDP do konca roku 2025. Tieto ciele by mali zodpovedať trajektórii znižovania schodku podľa schválených výdavkových limitov, ktorých finálna metodika by mala byť v krátkom čase dohodnutá ministerstvom financií a Radou pre rozpočtovú zodpovednosť. V Parlamente je aktuálne predložených niekoľko opatrení, ktoré majú za cieľ zvýšiť príjmy rozpočtu verejnej správy o trištvrte miliardy eur už v roku 2023. V konsolidačnom scenári by hrubý dlh verejnej správy klesol pod najvyššie sankčné pásmo dlhovej brzdy v úvode nasledujúcej dekády a v priebehu ďalších piatich rokov by dosiahol úroveň pod najnižším pásmom. Ministerstvo financií očakáva, že konsolidačný plán bude špecifikovaný do konkrétnych opatrení v nadchádzajúcom Programe Stability, zohľadňujúc finálnu podobu národných výdavkových limitov resp. reformu európskych fiškálnych pravidiel.

Predkladaný materiál nemá vplyv na rozpočet verejnej správy, na podnikateľské prostredie, na informatizáciu spoločnosti, na životné prostredie, nemá sociálne vplyvy, vplyvy na služby verejnej správy pre občana, ani vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.